

DE ACHTERKANT VAN DE NATUUR

Sytze Bottema

Geluidshinder komt vandaag de dag het meest tot ons in de vorm van het demonstratieve gekraai van hanen; tweede op de klachtenlijst staat de pauw met zijn satanisch geschreeuw. De zanglijster, die naar mijn mening ook storend blèrt, wordt echter door de Stichting Geluidshinder niet genoemd. Journalisten die naïef bij de hinderkenners informeerden of andere bronnen zoals radio- of tv-toestellen, het verkeer of vliegtuigen niet voor meer auditief ongerief zorgen, werden gerustgesteld. Dergelijke apparatuur heeft knoppen die om te draaien zijn en dus niet voor echte hinder kunnen zorgen. Er bleek voor al dat ongerief een norm te zijn, maar de overheid en zijn afgeleide verontrusten hebben geen greep op de ongeorganiseerde criminaliteit in de vorm van hanen.

Mijn moeder, hoewel gelukkig uit Kommerzijl afkomstig, had over het hanengekraai een probleem toen wij een spanne tijds in het Gooi, een streek ten oosten van Amsterdam, woonachtig waren. Achter ons huis bevond zich een stuk kreupelhout waar wij als kinderen hurten bouwden totdat een andere projectontwikkelaar er zijn oog op liet vallen. Volgens de geldende trend bouwde hij er teveel bungalows op, waarvan er één door een klassiek pianeur, George van Renesse gewenst was. Van Renesse kwam bij mijn moeder en informeerde of de hanen (twee) die wij bij de kippen hadden, ook kraaiden. Moeder stelde hem gerust; om vier uur in de morgen kraaiden ze acht keer, om zes uur zes keer en om acht uur maar een keer of vier. De toonkunstenaar zag dus van koop af. In mijn naïviteit had ik, zo ik toonaangevend toonkunstenaar geweest was, slechts willen vragen of de buurvrouwen ook snurkten.

Ner zoals men geluidsapparatuur gemakkelijk uit kan zetten, kan men de knop van een haan omdraaien. Ik wil dat best demonstreren maar niet met onze haan. Ik heb namelijk een haan die maar modaal kraait, maar - en daarom ben ik trots op hem - hij is een getrouwe kopie van de haan op het schilderij *De boenderhof* van Jan Steen. Ik heb er vijftienving jaar over gefokt voor ik zo'n type had. Wel werd trouwens het meeste fokwerk door hanen en kippen gedaan. (Mijn vrouw lag soms wel eens lang in d'r nest maar echt broeds is ze nooit geworden).

De reden dat de overheid en de wetgevende macht geen knop bij hanen kan omdraaien, is dat er nog geen normen voor zijn. De Bergse Kraaier bijvoorbeeld, is een haan met een gekraai waarvan de uithaal gewoon doorgaat als je

denkt dat de voortbrenger nu wel gestikt moet zijn. Geluidstechnisch is dit te vergelijken met het koeren van een Boechaarse of een Altenburger Trommelduif. U zit daar misschien niet mee maar de weggever wel.

Het probleem geluidshinder bleek veel gecompliceerder dan ik had gedacht. Beter geïnformeerd raakte ik door de freelance onderzoekster Betty Mook uit Haren, die mij vertelde dat veel problemen ontstaan waren toen de overheid de geluidsbarrière opgeheven had. *'Is die dan opgeheven'*, vroeg ik verbaasd. *'Hoor je nog wel eens een vliegtuig door de geluidsbarrière gaan'* vroeg zij. Nee, verdomd, het is waar, ik hoor dat nooit meer. Allemaal gekomen omdat de overheid de geluidsbarrière opgeheven heeft, legde zij me uit.

Een vogel die via vergunning van de overheid wel aangepakt wordt, is de roek. Een roek maakt niet uitzonderlijk veel lawaai, maar tweehonderd roeken maken veel meer lawaai, voornamelijk door hun sociaal gedrag in de kolonie. Zij proberen daar boven elkaar uit te schreeuwen, een gewoonte bij sociaal gedrag. Toch pakt men de roek niet om het gekras in de kolonie aan, hoewel daar genoeg gegadigden voor zijn. De roek wordt aangepakt op het gebied van de luchtvaart. Op het vliegveld Eelde is zij met haar soortgenoten een levensgroot gevaar. Overstekende roeken (en dat wordt met de baanverlenging alleen maar erger) vormen dat gevaar. U zou toch ook niet willen dat uw vliegtuig naar beneden viel door een aanvaring met een roek terwijl u op een vrije zaterdag veilig parachute wou springen? Om risico's bij het naar beneden springen weg te nemen, moet men natuurlijk deze zwarte vogels wel opruimen.

Rest ons nog geluidshinder nummer twee, de pauw. De pauw, allochtoon evenals ons Zuidoost-Aziatische huishoentje, is een boeiend fenomeen. Hij is niet zo'n macho als een haan; zijn feminiene tintje blijkt al duidelijk door het feit dat hij een avondjurk draagt. Hij compenseert dat door een hels geschreeuw. Maar terwijl iedereen zich daaraan ergert, zijn er slechts weinigen die echt op de pauw letten. Als hij zijn feeëriekke staart demonstratief openslaat tot een cirkel vol briljante ogen, draait hij zijn achterkant naar zijn hennen. Terwijl de ene mens zich ergert aan het geluid, de ander zich verlustigt aan de honderd ogen aan de voorkant, demonstreert de pauw zijn werkelijk voornemen. Glitter is mooi, lawaai is hinderlijk maar in wezen zijn zij er alleen om te wijzen op waar het in deze wereld om gaat: om de achterkant van de natuur. —